

Beställningsuppgifter:
Wolters Kluwers kundservice
106 47 Stockholm
Telefon: 08- 690 95 76
Telefax: 08-690 95 50
E-post: skolverket@wolterskluwer.se
www.skolverket.se/publikationer

Beställningsnr: 17:1554
ISBN: 978-91-7559-271-8

Form: AB Typoform
Illustrationer: Tobias Flygar
Tryck: Elanders Sverige AB, 2017
Upplaga: 2 000 ex

Skolverket, Stockholm 2016

Utbildningen i grundskolan ska ge eleverna en god grund för att aktivt kunna delta i samhället och för att kunna fortsätta att utbilda sig

Vem är grundsärskolan till för?

I grundsärskolan går elever som har en utvecklingsstörning och som bedöms inte kunna nå grundskolans kunskapskrav. Även elever som har fått en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av en hjärnskada och som bedöms inte kunna nå grundskolans kunskapskrav, kan gå i grundsärskolan. Grundsärskolan har årskurserna 1–9 och elevgrupperna är oftast mindre än i grundskolan.

Hur påverkas barnets framtid?

Att gå i grundsärskola innebär att eleven får en utbildning som är anpassad för elever med utvecklingsstörning och en undervisning som är anpassad för hans eller hennes behov och förutsättningar. Men grundsärskolan innebär vissa begränsningar när det gäller vilken utbildning och vilket yrke man kan välja i framtiden. Därför måste hemkommunen (den kommun där eleven bor) göra en noggrann utredning för att kunna bedöma om eleven hör till grundsärskolans målgrupp. Det är först efter bedömningen som man kan fatta beslut om att eleven ska gå i grundsärskolan. Bara de elever som tillhör grundsärskolans målgrupp kan erbjudas plats där. Det är hemkommunens ansvar att förklara för vårdnadshavare vilka konsekvenser det får för barnet att gå i grundsärskolan, på kort och lång sikt.

Inriktningen träningskolan

Inom grundsärskolan finns också inriktningen träningskolan. Om skolan bedömer att en elev inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i grundsärskolans ämnen, läser eleven istället ämnesområden i inriktningen träningskolan. Det är möjligt för en elev att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden.

Läroplan och kursplaner

Eleverna i grundsärskolan följer grundsärskolans läroplan och kursplaner. Kursplanerna är anpassade för de elever som går i grundsärskolan, framförallt när det gäller de teoretiska delarna. Det innebär till exempel att naturorienterade ämnen skiljer sig mer från grundskolans ämnen än exempelvis bild. Språkval, till exempel spanska eller tyska, finns inte som ämne i grundsärskolan.

För varje ämne eller ämnesområde i grundsärskolan finns det en kursplan som är utformad på det här sättet:

- Syfte: här finns det beskrivet varför ämnet finns i skolan och vilka förmågor eleverna ska utveckla.
- Centralt innehåll: här finns det beskrivet vilket innehåll eleverna ska få undervisning om i de olika ämnena eller ämnesområdena. I kursplanen i ämnet svenska står det till exempel att eleverna ska få lära sig att läsa och förstå texter och lära sig att skriva för hand och på dator.
- Kunskapskrav: här finns det beskrivet vilka kunskaper som krävs för att nå de olika betygsstegen i grundsärskolans ämnen. För inriktningen träningskolan finns det beskrivet vad som krävs för grundläggande och för fördjupade kunskaper i ämnesområdena.

Ämnen i grundsärskolan	Ämnesområden i träningskolan
Musik	Estetisk verksamhet
Bild	
Slöjd	
Svenska eller svenska som andraspråk	Kommunikation
Engelska	
Modersmål	
Idrott och hälsa	Motorik
Hem- och konsumentkunskap	Vardagsaktiviteter
Samhällsorienterande ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap)	
Naturorienterande ämnen (biologi, fysik och kemi)	
Teknik	Verklighetsuppfattning
Matematik	

Om lärarna bedömer att en elev som läser ämnen i grundsärskolan skulle klara att läsa ett eller flera ämnen efter grundskolans kursplaner kan rektorn besluta om det.

Bedömning och betyg

Det är viktigt att lärarna hela tiden utmanar och stimulerar eleverna för att de ska kunna utvecklas och få så goda kunskaper som möjligt.

Läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ska ha ett utvecklings-samtal minst en gång varje termin. Under samtalet ska läraren berätta om hur eleven har utvecklats och vilka mål och kunskapskrav han eller hon har nått, men också beskriva vad skolan kommer att göra för att hjälpa eleven att nå så långt som möjligt.

INTYG, STUDIEOMDÖME OCH BETYG

När en elev har gått ut grundsärskolan ska han eller hon få ett intyg om sin utbildning. Om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det ska eleven också få ett allmänt studieomdöme. Studieomdömet ska beskriva elevens möjligheter att studera, men innehåller inga betyg.

I grundsärskolans ämnen får eleven bara betyg om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Betygen utgår ifrån kunskapskraven i grundsärskolans ämnen och kan inte jämföras med betyg från grundskolan. I träningskolans ämnesområden sätts inga betyg.

Efter grundsärskolan kan eleven gå vidare till något av programmen i gymnasiesärskolan. Betygen från grundsärskolan gör däremot inte eleven behörig att gå vidare till gymnasieskolan. Om eleven vill, och skolan bedömer att eleven kan klara det, kan eleven söka till några av gymnasieskolans introduktionsprogram, till exempel *individuellt alternativ*.

Om du vill läsa mer om läroplanen och kursplanerna kan du göra det på Skolverkets webbplats: www.skolverket.se

Att gå som integrerad elev

För många elever är det positivt att gå i en grundsärskoleklass där de får vara tillsammans med andra elever som har liknande behov och förutsättningar. Men en del elever trivs bra i grundskolan eller sameskolan och då är det möjligt att gå som integrerad elev där. Det innebär att eleven får hela eller delar av undervisningen i en grundskoleklass, men att eleven läser och bedöms utifrån grundsärskolans kursplaner.

Vårdnadshavare kan önska att deras barn ska gå som integrerad elev i en grundskoleklass, men det är grundskolans och grundsärskolans huvudman (kommunen eller ägaren till en fristående skola) som fattar beslutet. Om det istället är huvudmannen som vill att eleven ska vara integrerad är det bara möjligt om elevens vårdnadshavare går med på det.

Att börja i grundsärskolan

Innan en elev kan börja i grundsärskolan måste hemkommunen göra en noggrann utredning för att kunna bedöma om eleven hör till grundsärskolans målgrupp. Initiativet till att göra en utredning kan komma från elevens vårdnadshavare, personalen i förskoleklassen eller grundskolan eller från eleven själv.

För att tillhöra grundsärskolans målgrupp krävs två saker:

1. Eleven har en utvecklingsstörning eller en bestående hjärnskada.
2. Eleven bedöms inte kunna nå grundskolans kunskapskrav.

HUR GÅR EN UTREDNING TILL?

Utredningen kan göras när eleven går i förskoleklass, grundskolan eller i sameskolan. En utredning består av fyra olika bedömningar. Det är viktigt att alla bedömningar finns med så att utredningen ger en så bra beskrivning som möjligt av eleven.

● Den pedagogiska bedömningen

Det är ofta en lärare som har specialpedagogisk kompetens som gör den pedagogiska bedömningen. Syftet med bedömningen är att beskriva vilka förutsättningar eleven har att nå kunskapskraven i grundskolans ämnen. Bedömningen ska också beskriva vilka insatser förskoleklassen eller skolan redan har gjort för att hjälpa eleven och vilka resultat det har gett.

● Den psykologiska bedömningen

Det är en psykolog som gör den psykologiska bedömningen. Syftet med bedömningen är att ta reda på om eleven har en utvecklingsstörning och i sådana fall i vilken grad. För att kunna göra en psykologisk bedömning behöver elevens vårdnadshavare (oftast elevens föräldrar) godkänna det.

- **Den medicinska bedömningen**

Det är ofta en läkare som gör den medicinska bedömningen. Syftet med bedömningen är att ta reda på om det finns medicinska orsaker till att eleven har svårt att lära sig, och om det kan bero på att eleven har en utvecklingsstörning eller en bestående hjärnskada. Ibland kan bedömningen visa att det finns andra orsaker än utvecklingsstörning som gör att eleven har svårt att lära sig. Det ska i sådana fall stå med i bedömningen. För att kunna göra en medicinsk bedömning behöver elevens vårdnadshavare godkänna det.

- **Den sociala bedömningen**

Det är ofta en kurator som gör den sociala bedömningen. Syftet med bedömningen är att ta reda på om det finns andra orsaker, i eller utanför skolan, som kan bidra till att eleven har svårt att lära sig. Om det finns sådana orsaker ska det stå med i bedömningen.

HAR ELEVEN RÄTT TILL GRUNDSÄRSKOLA?

Det är först när alla bedömningar är klara och det finns en utredning som hemkommunen kan fatta beslut om eleven har rätt till grundskola. Det vill säga om eleven tillhör grundskolans målgrupp.

RÄTT ATT TACKA JA ELLER NEJ

Innan hemkommunen kan fatta beslutet att en elev ska börja i grundskolan måste båda vårdnadshavarna tacka ja till det. Om bara en av dem tackar ja är det inte möjligt för barnet att börja i grundskolan. Vårdnadshavarna ska ge hemkommunen sitt svar skriftligt.

Det är också möjligt för vårdnadshavarna att tacka nej till en plats i grundskolan, och det kan de göra även om utredningen visar att eleven har rätt att gå i grundskolan. I sådana fall ska eleven gå i grundskolan och skolan ska se till att eleven får det stöd som han eller hon behöver.

Även om en elev har börjat i grundsärskolan kan vårdnadshavarna när som helst under hans eller hennes skoltid begära att han eller hon ska gå över till grundskolan.

GRUNDSÄRSKOLA PÅ FÖRSÖK

Om en elev har blivit erbjuden att börja i grundsärskolan, men elevens vårdnadshavare är tveksamma till om det är en bra lösning, är det möjligt att låta eleven gå i grundsärskolan på försök under högst sex månader.

BESLUTA OM INRIKTNING

Om vårdnadshavarna tackar ja till att eleven ska börja i grundsärskolan behöver huvudmannen bestämma om eleven i huvudsak ska läsa grundsärskolans ämnen eller de ämnesområden som finns i inriktningen träningsskolan. Det beslutet grundas på vad som kom fram i utredningen. Efter beslutet ska eleven direkt börja läsa efter grundsärskolans kursplaner. Om beslutet att börja i grundsärskolan innebär att eleven ska byta klass kan eleven börja i den nya klassen när som helst under läsåret, man behöver inte vänta på att en ny termin börjar.

OM ELEVEN INTE ERBJUDS PLATS I GRUNDSÄRSKOLAN

En utredning kan visa att eleven inte har rätt till grundsärskola. Om hemkommunen beslutar att eleven inte ska erbjudas plats i grundsärskolan trots att elevens vårdnadshavare vill det, kan elevens vårdnadshavare överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd. Finns det två vårdnadshavare måste båda vara överens om att överklaga beslutet.

FELPLACERAD ELEV

Om det skulle visa sig att en elev som går i grundsärskolan inte tillhör grundsärskolans målgrupp är det viktigt att hemkommunen ser till att eleven får börja i grundskolan.

Skolverket

www.skolverket.se